



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

**Busenbaum, Hermann**

**Coloniæ Agrippinæ, 1714**

Q. 124. Quid universim notandum sit circa causas dispensandi.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-42682**

quamvis sciat se eam non habere, attamen Ecclesia supplet, ubi potest, propter utilitatem communem; quod præter AA. ibi citatos egregie deducit *Sperell. decif. 30. & 31. n. 10.*

§. 2. Quamvis graviter peccet, qui sciens se carere potestate, temere dispensat, attamen non inveni pœnam aut censuram à Jure annexam esse isti temeritati. Bulla cœnæ excommunicat quidem usurpantes jurisdictionem Papalem, sed videtur loqui vel de jurisdictione rerum temporalium, vel si eam aliquis sibi vellet attribuere excluso Papâ, aut planè independenter ab illo.

Q. 124. *Quid unversim notandum sit circa causas dispensandi.* R. Ante omnia supponendum est cum *Trid. sess. 25, De ref. c. 18. sicut publicè expedit legi vinculum quandoque relaxare, ita ex causa & cum defectu esse faciendum.* Et generatim de omnibus causis dispensandi, dixi à n. 819. Inter causas autem speciales est *angustia loci*, id est, si in loco originis, vel ut alii volunt, etiam domicilii tui sit defectus personæ non impeditæ, aut æqualis, aut tibi aptæ ad Matrimonium, durum enim est, præsertim fœminæ, deserere locum originis aut stabiliti domicilii, aut cogi ad contrahendum cum impari, vel sibi non apto, uti pluribus explicant *Gob. tr. 9. à n. 644. & Krim. à num. 2071.* notans angustiam loci allegari etiam pro viro. Nec illi causæ obest posse haberi parem in locis vicinis, *Sanch. l. 8. d. 19. n. 13.*

§. 2. Inter causas dispensandi in gradibus consanguinitatis & affinitatis est etiam, si puella sit superadulta, id est, excedens 24. annum, & hactenus non potuerit nec adhuc possit invenire alium sponsum paris conditionis: hinc in his partibus dispensavit aliquis Episcopus, quia

Q 9 4

puella



puella similis erat 32. annorum. Similiter dispensavit Nuntiatura, quia puella sine proco excesserat 24. annum, & si excedat annum 25. recipitur hæc causa etiam in gradibus propinquioribus. In his tamen partibus aliqui plus requirunt, quia puellæ non solent ita mature nubere, nec tantus hic est ardor concupiscentiæ debetque puella non esse vidua.

900. §. 3. Plures causas speciales Romæ admittit solitas pro dispensatione in impedimentis cuiuscunque cognationis, affinitatis, publicæ honestatis, criminis &c. enumerat Pignat. tom. 7. consult. 22. à n. 19. & sunt 1. *ob angustiam loci*, de qua jam dictum. 2. *Propter dotis incompetentiam*, si puella sub conditione, si huic nubat, ab aliquo acceptura sit dotem, quam aliàs non haberet. 3. *Pro indotata*, si hic sponsus, & non alius velit istam indotatam ducere & alere. 4. *Propter eam*, de qua etiam est dictum. 5. *Propter inimicitias*, si per hoc Matrimonium pacandæ sunt inimicitias inter parentes, consanguineos, familias. 6. *Ad componendos lites*, si nempe aliunde ortæ interventu hujus Matrimonii sint componendæ. 7. *Propter heresim*, si istis locis multi hæretici sunt, ipsi autem sint catholici, & quia animi non possunt inspici, periculum sit, ne forte nubat alicui non probatæ fidei. 8. *Ad evitanda scandala*, si ex fragilitate se cognoverint, vel ob nimiam familiaritatem de hoc sit sermo vel suspicio vulgi, ita ut si huic non nubat, manifeste sit infamata vel innupta: & ordinariè non dispensatur in forma pauperum, nisi adfuerit hæc causa. Causas propter componendas lites & ob nimiam familiaritatem justas esse ad dispensandum etiam in primo gradu affinitatis iterum probat



probat Pignat. tom. 8. consult. 101. & similes causas pro hoc sufficientes refert etiam consult. 106. Castrop. & Krim. n. 2100. addunt causam, periculum patiendi gravem jacturam bonorum, quæ possidet, vel ad quæ jus possidendi habet; nam causa pietatis est succurrere sic periclitanti. Addit Krim. n. 2102. excellentiam meritorum, quæ majores vel parentes, vel qui pro eis intercedunt, præstiterunt Ecclesiæ. Accedunt apud eundem n. 2103. conservatio alicujus magnæ familiae, vel etiam divitiarum in eadem familia, quia Reip. interest locupletes familias catholicas conservari.

§. 4. Dispensatio obtenta ex falsis causis nihil operatur, secundum dicta l. 1. n. 802. Et idem est, si sit subreptitia vel obreptitia, etiam per errorem alienum, nam non valebit secundum illam partem, in qua deficit, uti pluribus explicatum est l. 1. à n. 806. Quando nam autem, & an omnes causæ finales verificari debeant; item, quid dicendum sit, si in nomine vel diœcesi erretur, si per errorem substituta sit alia causa falsa &c. dixi ibidem à n. 808. Quid in casu subreptionis operetur clausula, *muto proprio*, dixi ibid. n. 814. & n. 812. ibidem dixi posse esse talem parvitatem materiæ in asserto falso, vel non expresso vero, ut non ideo vitietur dispensatio. Quòd si Orator fideliter proposuerit causam suam, quam dispensans bonâ fide putaverit esse sufficientem, si reipsa non sufficiebat, Sanch. l. 8. d. 17. n. 8. *Wiestn.* & *Kerchne* n. 233. absolute dicunt valere: quod videtur verum, si Papa ipse dispenset in impedimento, in quo etiam sine causa valide dispensare potest secundum dicenda n. 934. E contra si dispensetur ex potestate delegata, videtur



detur cum *Pontio & Castrop.* tenendum oppositum ob rationem n. 843. datam.

902. §. 5. Quando una causa non sufficit, possunt plures congeri, quia *singula, quæ non possunt, collecta juvant*, L. *Instrumento*, Cod. De probat. si autem causa finalis in Rescripto allegata non subsistat, quamvis revera adsit alia causa, quæ ceterò suffecisset, si allegata fuisset, executor non potest pergere, uti dicitur n. 986.
903. §. 6. Quando dispensatio est in forma gratiosa, & continet gratiam factam à Papa, sufficit, quando gratia fit, causam verificari, licet postea deficiat, *Pont. Castrop. Tamb. Gob. Wijn. Kerchne* n. 232. Quando autem est in forma commissoria, & tantum committitur gratia facienda in partibus, si repererit omnia esse, quæ requiruntur, necesse est, & sufficit narrata verificari tempore executionis, quamvis tempore data non fuissent vera, *Garc. Corrad. Krim.* n. 207. Et universaliter, si causa finalis cesset, antequam dispensatio sit actu applicata, non valet: si autem cesset post factam applicationem, quamvis necdum sit executata, valet, v. g. *Caja* actu dispensata est ad Matrimonium contrahendum, quando voluit, cum consanguineo ob defectum dotis si antequam contrahant, *Caja* accipiat improvisam hæreditatem, valet dispensatio, quia antequam acceptasset hæreditatem, dispensatio habuit primarium effectum suum, nempe sublationem impedimenti, quod semel sublatum causam non habet, cur redeat; *Suar. Salas, Rebuff. Mascard. Tiraq. Garc. Regim.* l. 31. c. 27. *Socin.* l. 8. d. 19. n. 28. *Corrad.* in praxi dispens. l. 7. n. 27. *Krim.* n. 2136.
904. §. 7. Si legislator sine causa, ideòque illicitè



dispensarit in sua lege, hac dispensatione utens non peccat, quia validè dispensatus est, nec tenetur facere, ut lex prohibens redeat, *Suar. Castrop. Krim. 2067.*

Q. 125. An aliquando sit obligatio petendi aut concedendi dispensationem, v. g. in subdiaconatu pro contrahendo Matrimonio: Casus est hic: Titius illustris prosapia & jam subdiaconus unicum fratrem morte inopinâ amittit, & nisi ipse per Matrimonium conseruet familiam, fiet 1. ut diversa bona prænobilia unâ cum subditis devolvantur ad Principem acatholicum, cum infallibili ruina multorum millium animarum seu in præsentî seu in futuro. 2. Ut ad eundem acatholicum pariter devolvatur dispositio de pluribus Beneficiis ecclesiasticis, quæ vel extinguentur, vel non bene administrabuntur. 3. Ut bona prænobilia, quæ familia Titii exspectat ab agnatis acatholicis, maneat apud acatholicos, adeoque spes certa plurimas animas ad veram fidem suo tempore adducendi, penitus evanescat. His positis & suppositis. *Queritur* 1. an ob causas allatas Titius non teneatur petere dispensationem in ordine ad contrahendum Matrimonium. 2. An Superior, à quo petenda, illam non possit licitè & utiliter concedere. 3. An Superior, si possit, non teneatur illam dispensationem concedere. *R.* ad 1. teneri; probatur ex communi doctrina apud *Valentiam* in 2. 2. d. 3. q. 4. pu. 3. post medium, ubi sic habet: *Quartò dico, si proximus sit in extrema necessitate spirituali, quilibet etiam privatus tenetur cum dispendio vitæ propriæ illi subvenire, si efficaciter possit.* Paulò post: *sed illustrabitur tota hæc doctrina magis, si illam accommodemus ad aliquos casus particulares, explicando præsertim, quando possit judi-*